

תהפוכות נבואיות

החג שבראש החודש השביעי - מפשט התורה לראש השנה

הרב ישי אנגלמן

1. רמב"ן לויקרא כג

ולא פירש הכתוב טעם המצוה הזאת, למה התרועה, ולמה נצטרך זכרון לפני השם ביום הזה יותר משאר הימים, ולמה יצוה להיותו מקרא קדש כלל. אבל מפני שהוא בחדשו של יום הכפורים בראש החודש נראה שבו יהיה דין לפניו יתברך כי בם ידין עמים, בראש השנה ישב לכסא שופט צדק, ואחרי כן בעשרת הימים ישא לפשע עבדיו. נרמז בכתוב הענין כאשר נודע בישראל מפי הנביאים ואבות קדושים:

2. יחזקאל פרק מ פסוק א

בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הכתה העיר בעצם היום הזה היתה עלי יד ה' ויבא אתי שמה.

3. העמק דבר במדבר י, ט (להרחבה רמב"ן בויקרא ובמדבר על יחסי תקיעה תרועה)

והרעתם בחצוצרות. היינו ותקעתם דמקרא הסמור, שהרי אין תקיעה בלי תרועה ואין תרועה בלי תקיעה, אלא פירוש והרעתם היינו תפלה שיזעקו ויתעוררו בתפלה עם החצוצרות, וכן פירש הרמב"ם ריש הלכות תענית... כל זה בעת צרה, מה שאין כן ביום טוב אף על גב שהוא גם כן עת תפלה ומקרא קודש כמש"כ בפרשת אמור ובכמה מקומות, אבל אין מתריעין בשעת תפלה בחצוצרות, ומזה מבואר דבראש השנה דכתיב יום תרועה, הכי נמי הפירוש תקיעת שופר בעת התפלה כמש"כ שם:

4. מובא ב"אהלי יעקב" (האדמו"ר מהוסיאטין), פרשת שמות, כ"ה טבת תש"ג (!!)

הרב מאפטא זצ"ל היה אומר בר"ה של אוה"ע: יתן ה' שמהיום והלאה תחל שנה טובה לישראל. וההסבר, בר"ה של ישראל הם צועקים לה' חדש עלינו שנה טובה, אך לא תמיד הצעקה מתקבלת בגלל רבוי הקטרגים, כי מהאומה הישראלית נדרש יותר מאשר נדרש משאר אומות, בני בכורי ישראל אמר ה', ומהבכור דורשים "יתר שאת", עליה מתדמת בסולם המוסר והקדושה ו"יתר עד", הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים, ואין הדרשה הזאת מתמלאת באופן מספיק. אך בבוא ראש השנה של אומות העולם, וההבדל שביניהם מתבלט: ישראל בליל ר"ה שלהם משמיעים ביראה יחד בקול לה' הארץ ומלואה! ואומה"ע מבליים ליל ר"ה שלהם בהוללות ומילוי תאוותם, ומן הראוי שההקבלה הזאת תבטל כל הקטרגים, ותפילתם וצעקתם של ישראל בליל ר"ה שלהם תקובל למצער עכשיו: את צעקתם שמעתי מפני נוגשיו, זאת היתה כוונת הרב מאפטא זצ"ל באמרו תחל מהיום שנה טובה.

דף מקורות

5. משנה מסכת ראש השנה פרק א משנה א

משנה א ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי באחד בתשרי רא"ש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו : משנה ב - בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים ל"ג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים :

6. ראש השנה דף י עמוד ב

תניא, רבי אליעזר אומר: בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות, בתשרי מתו אבות, בפסח נולד יצחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, (יא, א) בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בתשרי עתידין ליגאל. רבי יהושע אומר: בניסן נברא העולם, בניסן נולדו אבות, בניסן מתו אבות, בפסח נולד יצחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל.

7. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כז עמוד א

אמר רב שמואל בר יצחק: כמאן מצלינן האידינא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כמאן - כרבי אליעזר, דאמר: בתשרי נברא העולם .

8. אורות ישראל ה, ח

צורתם של ישראל צריכה להתברר, אם האנושיות הכללית של תוכן האדם עומדת היא בה בצביונה כמו שהיא אצל כל העמים, ועליה נבנתה הצורה הישראלית המיוחדת, או שמעקב עד רא"ש כל הוא מיוחד. לבירור זה צריכים להשתמש במקורות שונים, תורניים, שכליים, הסתוריים, רזיים, הופעיים, שיריים, ולפעמים ג"כ פוליטיים ואקונומיים. נראה הדבר שמקודם נערך הדבר שצורת האדם תשתלם בכללותה, ובתור תוספת ויתרון יגלה על האומה המיוחדת רוחה המפואר בהדרת קודש. אבל נתקלקלו הענינים ורוח האדם שקע כ"כ בכלל, עד שלא היה החול יכול להעשות בסיס לקודש אלא א"כ יקלקל אותו, והוכרחה גלות מצרים לבא בתור כור הברזל, שצירפה את צד האדם שבישראל, עד שנעשה לבריה חדשה, וצורתו החולית נתטשטשה לגמרי. והחול גוי פעם אחת ע"י הגרעין האנושי לצורה שמראש ועד עקב כולה ישראלית, יעקב וישראל